

Srbija. — Te dni se po poročilih nemških listov začne obravnava proti Knježeviču. Milan nadaljuje svojo grozovlado in pusti najnedolžnejše ljudi obsojati in zapirati. Od skupščine, ki se snide po obravnavi, hoče zahtevati, naj s posebnim zakonom določi, da se smejo tudi srbski državljani za vse večne čase iztirati iz svoje domovine, in da se sme konfiskovati njih imetje.

Obrtnija.

Obrtno-pravno postopanje pri zglasitvi razširjanja ali omejitve obstoječih obrtnih pravic.

Iz posredovanja, katero je c. k. trgovinsko ministrstvo z ukazom z dne 27. aprila 1897. št. 22911 začelo, so udeležena ministrstva izprevidela, da je dosedanja praksa obrtnih oblastev z ozirom na obrtno pravno postopanje pri zglasitvi razširjanja ali omejitve obstoječih obrtnih pravic različna in da je vsled tega potrebno, da se to postopanje enostavno uredi.

V ta namen je c. k. trgovinsko ministrstvo sporazumno z ministrstvom za notranje stvari sledeče ukrenilo:

Zglasitev za razširjanje že obstoječe obrtne pravice na nove, prvotno neimenovane pravice ali pa omejitev dosedanjih obrtnih pravic se mora smatrati kot odgласilo dosedanjega in kot zgласitev novega obrta, oziroma kot prošnja za podelitev novega dopustila in se ima vsled tega v teh slučajih dosednji obrtni list oziroma dopustilni dekret odvzeti in nov obrtni list oziroma dopustilni dekret izdati.

Ker je namreč obrtni list (dopustilo) za presojanje obrtnih pravic merodajen (§. 36. o. r.), se pri spremembi obrtne pravice, bodisi razširjanje ali omejitev, prejšnji obrtni list (dopustilni dekret), ki ne zadostuje več razmeram in svojemu postavnemu določilu, ne more pustiti stranki.

Za spremembo vsebine obrtnega lista (dopustilnega dekreta) pa tudi v zakonu ni skrbjeno. ker isti govori samo o izdaji obrtnega lista (dopustilnega dekreta) drugo, kakor gori omenjeno postopanje pri zglasitvi sprememb obrtnih pravic, zlasti zaznamek na prvem obrtnem listu (dopustilnem dekretu) bi zakonu nasprotovalo, pri večkratnih spremembah obrtne legitimitacije nejasno storilo in otežilo določbo obrtnih pravic v posameznih slučajih, naposled pa tudi težkoče napravilo z ozirom na združno pripadanje. Pri novi obrtni legitimitaciji, ki se mora vsled tukaj predpisanega postopanja izdati pri zglasitvi razširjanja ali omejitve obstoječih obrtnih pravic, se bode na primeren način oziralo na prejšnje pravice, zlasti na dan, kedaj se je prejšnja obrtna legitimitacija dobila.

Izjema gorenjega pravila nastopi tedaj, ako obsega zglašeno razširjanje dosedanje obrtne pravice tak obrt,

ki je od prejšnjega obrta različen (§. 12 odst. 3. o. r.) toda le v toliko, da se v tem slučaju stranki prejšnji obrtni list pusti in le za na novo zglašen obrt izda nov obrtni list.

Pri koncesionarnih (dopuščanih) obrtih se mora odložitve oziroma razveljavenje dosedanjega dopustila smatrati kot pogojno odvisno od dovolilne rešitve prošnje za podelitev razširjene ali omejene pravice.

Obrtnik sme tedaj svoj obrt na podlagi starega dopustila dalje izvrševati, in sicer v vsakem slučaju, dokler ni končano obrtno oblastveno postopanje o njegovi prošnji, oziroma, če se njegova prošnja ni uslišala, sme na podlagi pravnega obstoja njegovega prejšnjega dopustila, obrt dalje izvrševati.

Obenem z izdajo novega, na razširjen ali omejen obseg se glasečega dopustilnega dekreta, se mora potem razveljaviti prejšnja dopustilna listina.

Železarski kartel.

Čudovito hitro se množe v naši državi karteli in čedalje očitnejše se kaže, da zadobivajo nekateri izmed njih uprav roparski značaj.

Takšen je kartel cukrarjev, vsled katerega je pri nas doma sladkor skoro še jedenkrat tako drag kakor naš lastni sladkor na Angleškem ali v Carigradu, a v še večji meri velja to za železarski kartel, kateri je železo neizmerno podražil.

Ta kartel ustanovil je pred nekaj leti jeden prvih naših spekulantov Karol Wittgenstein in v kratkem času je dosegel, da je praška železarska družba izplačevala svojim delničarjem izredno lepo dividendo, namreč 15 do 17 odstotkov na delnico.

Toda poleg te dividende, poleg velikanskega rezervnega zaklada in poleg isto tako velikanske specialne rezerve se je železarskemu kartelu posrečilo, da je tekom nekaterih let prihranil še tajen fond v znesku nad dva milijona goldinarjev.

O tem tajnem fondu ni razven takoimenovanih „macherjev“ nihče nič vedel. Še akcionarji niso nič vedeli. Iz tega izhaja z vso jasnostjo da so bile več let izdajane nepravilne bilance in da je bila država prevarana, kajti ta tajni fond ni bil obdavčen.

Naposled je upravni svet vsled kolosalnega naraščanja tega tajnega fonda prišel v precejšnjo zadrego in ni vedel, kaj bo s tem denarjem. Zvišati dividende mu vsled posebnih razmer, v katerih se nahaja železarski kartel, ni kazalo in tako se je končno odločil, sklicati izvenreden občni zbor delničarjev in mu predlagati, na bi se tajni fond razdelil mej delničarje skoro popolnoma, tako da bi na vsako delnico prišlo 95 gld.

Ta sklep je javno mnenje silno razburil. Nastal je pravi vihar proti železarskemu kartelu in čitalo se mu je kar naravnost, da je postopal sleparstvo.